

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ให้กับประเทศและสามารถสนับสนุนนโยบายและแผนการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี ด้วยการลงทุนค่อนข้างต่ำ เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในทุกภาคของประเทศไทยซึ่งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับบุคคลหลายกลุ่ม เพราะในการเดินทางของนักท่องเที่ยว จำเป็นต้องอาศัยพาหนะ และสิ่งที่เป็นกิจกรรมหลายลักษณะ เช่น การคมนาคม บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ธุรกิจให้เช่า และรถรับจ้าง รวมทั้งการนวด หรือ สปา เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวนี้ ได้ช่วยผู้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้หลายครั้งมาแล้ว จากสถิติพบว่า ทั่วโลกมีคนเดินทางปีละ 600 ล้านคน ทำรายได้ให้ประเทศไทย 240,000 ล้านบาท (กนกวรรณ กุศลศรีแก้ว 2542)

รัฐบาลตั้งแต่อดีต ต่างให้ความสำคัญในด้านการให้บริการและการจัดการการท่องเที่ยวตลอดมา โดยมีการกำหนดไว้ในแผนและนโยบายการในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องซึ่งเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมา ในนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้นในระหว่างปี 2540-2546 ทางภาครัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ เน้นการส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวได้ในระยะยาวและคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติสืบไป รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมกันแก้ไขและกำหนดแนวทางการวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณค่า สนับสนุนการพัฒนาปัจจัยการให้บริการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวนอกจากนี้ยังส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญ ในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคมทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมส่วนรวมด้วย

ในระหว่าง พ.ศ. 2547-2551 ประเทศไทยได้วางแผนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว และจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน ละ โครงการ โดยวางเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคภายในปี 2551 อัตราเพิ่มของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็น 20 ล้านคน หรือมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 700,000 ล้านบาท ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไว้ 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการ

ท่องเที่ยว 2) พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ (กรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2547-2551) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ 1) ธรรมชาติ และ 2) วัฒนธรรม ธรรมชาติเป็นเรื่องของสัจธรรม มีอยู่ ดำรงอยู่ มีเหตุ มีปัจจัยที่ต้องเสื่อมหายไป ส่วนวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่สืบเนื่องต่อไป ถ้ามีจริยธรรมที่ดี มีศีลธรรมที่ดี มีศีลที่ดีมากำกับอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม กับสังคม กับเพื่อนมนุษย์ จะเริ่มพัฒนาเป็นวัฒนธรรมจากสัจธรรมจริยธรรมเป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรมจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับเราพัฒนาถูกต้องหรือไม่ พัฒนาอย่างมีจริยธรรมหรือไม่ มีการถ่ายทอดอย่างถูกต้องหรือไม่ วัฒนธรรมจะแสดงออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) แสดงออกในลักษณะกายภาพ เป็นรูปธรรม อาคารสถานที่ โบราณสถาน โบสถ์ วัดวาอารามอนุสาวรีย์ 2) แสดงออกในลักษณะนามธรรม วิถีชีวิต งานประเพณี คนตรี กวี วรรณศิลป์ ถ้ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะแกร่งที่สุด มีอายุยืนที่สุด สังคมความรู้เป็นทอด ๆ แต่ ถ้าไม่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง หยุดไว้แล้วไปปรับวัฒนธรรมใหม่แล้วแต่กระแสจะพาไป ก็จะทำให้วัฒนธรรมสูญหาย (กนกวรรณ คุณศรีแก้ว 2542: 49)

การท่องเที่ยว มีความสำคัญ และ มีส่วนช่วยผลักดันให้ประเทศไทยมีเงินตราต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทย และทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยก็มีศักยภาพสูง ดังกล่าวแล้ว จังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จังหวัดชัยนาทยังมีอยู่น้อย ชาวชัยนาทหลายคนไม่ทราบประวัติศาสตร์ของชัยนาทหรือทราบข้อมูลเพียงบางส่วนและขาดความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นตนเองและแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท จึงไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวได้ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาทจึงเป็นเพียงสถานที่หรือโบราณสถานที่ให้นักท่องเที่ยวมาชมแล้วจากไป โดยไม่ก่อให้เกิดความรู้และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน และไม่อาจดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวได้ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาทน้อยมากเมื่อเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง ทั้งที่จังหวัดชัยนาทมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

การศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดชัยนาท โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมจะสามารถหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทได้ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดชัยนาทในยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างโอกาสและกระจายรายได้ (ชัยนาท, 2551) ชาวชัยนาทจะได้รับการรับรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นและมีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนสามารถให้ความรู้ ประสบการณ์ และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว อันจะช่วยพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทได้ นอกจากนี้ยังเป็นส่วน

หนึ่งที่ทำให้ชาวชัยนาทเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตน อันจะนำไปสู่ความรักความสามัคคีในชุมชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการให้บริการการท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาททั้งในฐานะผู้เผยแพร่และผู้รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้ยั่งยืนตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดชัยนาท
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท
- 2.3 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาทโดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

3. นิยามศัพท์

3.1 การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งของนักท่องเที่ยว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียดหรือแสวงหาความรู้จะพักค้างคืนหรือไม่ก็ตามแต่มิใช่การทำงานเพื่อหารายได้

3.2 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง การศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองหรือชุมชนในท้องถิ่น ที่มี การเล่าสืบต่อกันมาหรืออาจบันทึกไว้เป็นตำนาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของสังคมนั้น ๆ

3.3 การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง การค้นคว้าประวัติความเป็นมาของเรื่องราววิถีชีวิต ความเชื่อพิธีกรรม ประเพณีในท้องถิ่น ว่ามีความสำคัญอย่างไร มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกันอย่างไรชุมชนนั้นๆ มีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

3.4 การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง วิธีการ หลักการ นโยบาย โครงการ หรือการวางกิจกรรมต่างๆที่ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและเกิดความประทับใจ โดยให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

3.5 ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท หมายถึง การจัดกิจกรรม หรือ จัดรายงาน หรือ การกระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ ของจังหวัดชัยนาทที่จะให้บุคคลทั่วไปได้ทราบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เด่นๆ และสำคัญ แล้วอยากมาชม มาดู มาศึกษาหรือเพื่อการพักผ่อนทั้งทางกายและพักผ่อนทั้งใจ ซึ่งเป็นเรื่องของความสงบจากความวุ่นวายทั้งหลายทั้งปวง

3.6 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หมายถึง กิจกรรม ต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นตั้งอยู่

3.7 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ที่ได้มีการสั่งสมมาเป็นเวลานานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยความรู้ที่นั้นถูกใช้เพื่อการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันของคนในท้องถิ่น

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว และแสวงหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะตำบล 6 ตำบล 4 อำเภอ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่

4.2.1 ตำบลเขาท่าพระ อำเภอเมือง มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ สวนนกชัยนาท และวัดเขาท่าพระ

4.2.2 ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ วัดบรมธาตุวรวิหาร

4.2.3 ตำบลธรรมามูล อำเภอเมือง มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ วัดธรรมามูลวรวิหาร

4.2.4 ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ เขื่อนเจ้าพระยา

4.2.5 ตำบลมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ วัดปากคลองมะขามเฒ่า

4.2.6 ตำบลแพรกศรีราช อำเภอสรรคบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญคือ วัดพระแก้ว วัดมหาธาตุ วัดสองพี่น้อง

4.3 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ตำบลเขาท่าพระ ตำบลธรรมามูล ตำบลมะขามเฒ่า ตำบลแพรกศรีราช ตำบลชัยนาท ตำบลบางหลวง

4.4 ขอบเขตด้านเวลา ได้แก่ ตุลาคม 2551 ถึง กันยายน 2552

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 ได้ทราบถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่นำไปใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท

5.2 ชาวชัยนาทได้ใช้ประโยชน์จากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นของตนและมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

5.3 ชาวชัยนาทเกิดความรักและภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

5.4 ชาวชัยนาทได้แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท โดยใช้ศักยภาพจากท้องถิ่นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

6. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

6.1 หน่วยงานที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยนาท

6.2 หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท

6.3 หน่วยงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดชัยนาท

6.4 องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดชัยนาท

6.5 สถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท